

D. V. BORISZEVICS: **Poverhnosztyi viravnyivanyija Jevropi, Aziji i Afriki (Európa, Ázsia és Afrika tönkfelszínei).**

Megjelent a Tudomány és Technika Eredményei (Itogi Nauki i Techniki) sorozatban,* III. kötet, Geomorfológia Moszkva, 1973. pp. 233.

A kötet a geomorfológiai tönkfelszín (lepusztulásfelszín) kutatásáról 1972-ig megjelent fontosabb elméleti és regionális tanulmányokat foglalja helyzetképszerűen össze. Értékeli az eddig elért eredményeket, taglalja a terminológiai és nevezéktani kérdéseket. Fontos teret szentel a tönkfelszín kialakulását magyarázó elméleteknek, kritikai értékelésének, összefoglalja a tönkfelszín keletkezéséről alkotott eddigi felfogásokat, a tönkfelszín képződésének feltételeit, régi mállástermékek képződését. Nemcsak a professzionista geomorfológusok kutatásaihoz nyújt nélkülözhetetlen információkat, hanem a kérdéskör oktatónak és az egyetemi hallgatók felkészüléséhez is nélkülözhetetlen kézikönyv.

A kitérő kollektív munka 6 fejezetre tagolódik, melyet neves szovjet geomorfológusok állítottak össze. A bevezetés rámutat a tönkfelszínekkel való foglalkozás fontosságára és a kutatómunka kiszélesedésére az utóbbi két évtizedben. Így pl. 1960-ig összesen mintegy 200 tanulmány jelent meg e tárgykörben, 1969—72 között már 700 tanulmányt publikáltak. A könyv bibliográfiája is igen értékes gyűjtemény, különösen a szovjet szakemberek eddigi műveit közli csaknem teljességre törekedve (500 tétel). A külföldi szerzőktől pedig mintegy 240 tanulmányt sorol fel. A magyar geomorfológusok idevonatkozó munkáit is több ízben idézi, és irodalomjegyzékében felsorolja BÁRDOSY GY., BULLA B. 2—2 tanulmányát, PÉCSI M. 4 tanulmányát, SZILÁRD, PÉCSI, PINCZÉS, valamint SZÉKELY 2—2 tanulmányát és SZABÓ PÁL ZOLTÁN munkáját.

A tönkfelszín kutatásának terminológiai és osztályozási kérdéseit D. A. TIMOFEJEV foglalja össze. Európa tönkfelszíneit D. V. BORISZEVICS, a szerkesztő ismertette. E fejezet külön tárgyalja az Ural, a Balti-pajzs, az Orosz-síkság, a nyugat-európai tönkfelszín, a Kárpátok és a Balkán-félsziget, továbbá a Kaukázus és az Alpok tönkösödési problémáit,

tönkfelszín kialakulásának korát és a tönkösödés feltételeit az említett területeken dolgozó geomorfológusok véleménye alapján, amelyet megfelelő összehasonlító módszerrel értékel és kritika tárgyává tesz.

A IV. fejezet — Ázsia tönkfelszínei — D. A. TIMOFEJEV tollából származik (76—121. o.). E fejezet főként a szovjet-ázsiai kutatások ismertetését és értékelését adja, amely számunkra sok tanulsággal szolgál. Mindezekről eddig elég kevés információnk volt, s a szovjet kutatások nagy számával és fontos eredményeivel ismerkedhetünk meg.

Az V. fejezet Afrika tönkfelszíneit taglalja. Ennek szerzője I. N. OLEJNYIKOV (122—159. o.).

A VI., a zárófejezet, BORISZEVICS és TIMOFEJEV kollektív munkája. E fejezetben a kontinentális méretű kutatási tapasztalatokat foglalják össze, az eddigi teóriákat és kutatási elveket, eredményeket teszik mérlegelés tárgyává. Ismerve saját kutatásaink alapján a problémakör nagyságát és azt a fáradságot, amellyel a szerzők rendkívül sokoldalú és soknyelvű publikáció alapján a tönkfelszínekről eddig elért eredményeket helyzetképszerűen feldolgozták és értékelték, mindenképpen köszönet illeti őket e lelkes és odaadó munkáért.

Ma már az egyes tudományágzatok, mint pl. a geomorfológia, olyan mennyiségű tudományos publikációt jelentetnek meg, hogy azok áttekintése, valamennyi fontos eredmény figyelembevételére csak úgy lehetséges, ha gazdag tapasztalattal rendelkező szakemberek időnként összefoglalják a kutatáseredményeket, és a tágabb közvélemény, ill. a specialisták számára értékelik.

Kár, hogy e jelentős szakkönyv kevés példányszámban jelent meg, mert az érdeklődés iránta — minden bizonnyal — sokkal nagyobb.

DR. PÉCSI MÁRTON

* A „Tudomány és Technika Eredményei” című igen hasznos sorozat a SZU Minisztertanácsának Tudomány és Technika Állami Bizottsága és az ösz-szövetségi Tudományos Akadémia közös szervének, a Technikai Információs Intézetnek (VINITI) a kiadványa.